Europos Parlamentas
2019-2024

Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas

2023/2129(DEC)

25.1.2024

NUOMONĖ

Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto

pateikta Biudžeto kontrolės komitetui

dėl 2022 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo: ES bendrasis biudžetas – Europos Komisija
(2023/2129(DEC))

Nuomonės referentas: Robert Biedroń

PA_NonLeg

PASIŪLYMAI

Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas ragina atsakingą Biudžeto kontrolės komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

A. kadangi lyčių lygybė yra viena pagrindinių Sąjungos vertybių, įtvirtinta Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje; kadangi pagal SESV 8 straipsnį Sąjunga įpareigojama pašalinti nelygybės apraiškas ir diegti vyrų ir moterų lygybę;

B. kadangi Europos Parlamentas ne kartą ragino Komisiją skatinti ir įgyvendinti lyčių lygybės aspekto integravimą, biudžeto sudarymą atsižvelgiant į lyčių aspektą ir atlikti poveikio lytims vertinimą visose Sąjungos politikos srityse, kaip antai Sąjungos biudžeto įgyvendinimas ir ataskaitų teikimas;

C. kadangi daugelyje valstybių narių, kuriose gimstamumas yra žemas, moterys ir poros norėtų turėti vaikų, tačiau praktiškai negali to padaryti dėl ekonominių sunkumų: ne dėl pasirinkimo, bet dėl sudėtingesnių gyvenimo ir darbo sąlygų, dėl kurių padidėja moterų nedarbas ir joms, kaip ir apskritai tėvams, tampa sunkiau naudotis atitinkamomis motinystės ir tėvystės teisėmis darbo vietoje, taip pat kokybiškomis viešosiomis paslaugomis ir vaikų priežiūros paslaugomis; kadangi labai svarbu užtikrinti, kad moterys turėtų teisę dirbti ir kad ji neturėtų poveikio jų teisei į motinystę, nes moterys ir toliau yra silpniausioje padėtyje ir labiausiai diskriminuojamos; kadangi šios diskriminacijos pavyzdžiai yra darbdavių spaudimas moterims, kai jos dalyvauja pokalbiuose dėl darbo, kuriuose darbdaviai klausia, ar jos turi vaikų ir kokio jie amžiaus, taip pat didėjantis ekonominis ir su darbu susijęs spaudimas darbuotojoms neišeiti motinystės atostogų;

D. kadangi lyčių lygybę Sąjungoje ypač paveikė karo Ukrainoje padariniai, pragyvenimo išlaidų krizė, nuo kurios neproporcingai stipriai nukenčia moterys, ir priešiška reakcija į lyčių lygybę ir moterų teises, ypač lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių srityje keliose valstybėse narėse; kadangi tai dar labiau didina nelygybę ir trukdo lyčių lygybei;

1. pabrėžia, kad lyčių lygybės perspektyva turėtų būti integruota į visas politikos sritis, visus etapus ir visas paramos priemones, visų pirma atsižvelgiant į su lytimi susijusius aspektus toliau besitęsiant krizėms, pvz., karams, klimato ir energetikos krizei, infliacijai ir priešiškai reakcijai į moterų teises, ypač lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises Sąjungoje ir visame pasaulyje; pabrėžia biudžeto sudarymo atsižvelgiant į lyčių aspektą svarbą visose ekonomikos gaivinimo ir paramos priemonėse, kad būtų galima pasinaudoti ES programomis mažinant įvairių krizių poveikį lytims;

2. dar kartą išreiškia susirūpinimą dėl išpuolių prieš teisinės valstybės principą, demokratiją ir žmogaus teises tarpusavio sąsajos su priešiška reakcija į lyčių lygybę ir moterų teises; ragina Komisiją toliau dėti pastangas siekiant stiprinti teisinės valstybės principą Sąjungoje, ypač tuos teisės aktų pasiūlymus, kuriais siekiama apsaugoti ES biudžetą, kai esama visuotinių teisinės valstybės principo taikymo trūkumų, pažeidžiamos žmogaus teisės, įskaitant moterų teises, ir nepaisoma pagrindinių Europos Sąjungos vertybių; ragina Komisiją išanalizuoti pagrindinę subjektų, kuriems skiriamos ES lėšos, misiją ir sustabdyti finansavimą bei užtikrinti, kad ES lėšų negalėtų gauti subjektai, kurie naudoja ES lėšas regreso žmogaus teisių srityje tikslais, ypač moterų

pagrindinių teisių ir lyčių lygybės, įskaitant lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises, teisę į neliečiamybę, fizinį savarankiškumą ir apsisprendimo teisę; ragina valstybes ir nares apsaugoti lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises, įskaitant galimybę naudotis saugia ir teisėta nėštumo nutraukimo priežiūra, ypač užtikrinant reprodukcinės sveikatos programų ir paslaugų prieinamumą, kad būtų teikiama savanoriškam šeimos planavimui, taip pat motinų ir naujagimių sveikatai reikalinga priežiūra ir vaistai;

3. atkreipia dėmesį į nuo 2023 m. Komisijos taikomą metodiką su lyčių aspektu susijusioms išlaidoms atsekti; primena, kad įvertinta, kad tik 2 proc. Sąjungos biudžeto lėšų pagrindinis tikslas yra gerinti su lyčių lygybe susijusią padėtį; ragina Komisiją pagerinti šį rodiklį integruojant lyčių aspektą nuo pat programos rengimo pradžios; pakartoja, kad reikia išsamesnės informacijos, kad būtų galima visapusiškai suprasti, kodėl vertinama, kad didžiąja dalimi išlaidų (73 proc.) šiuo metu nėra galima prisidėti prie lyčių lygybės; susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmų paskelbtoje specialiojoje ataskaitoje Nr. 10/2021 patvirtinta, kad Sąjungos biudžeto cikle dar nepakankamai atsižvelgiama į lyčių lygybę, nes iš esmės trūksta tokių itin svarbių elementų kaip lyčių aspekto analizė, su lytimi susiję tikslai, rodikliai ir atskaitomybė teikiant ataskaitas,

4. teigiamai vertina Komisijos darbą rengiant naują Sąjungos išlaidų poveikio lytims vertinimo klasifikaciją; ragina Komisiją užtikrinti, kad šioje klasifikacijoje daugiausia dėmesio būtų skiriama tam, kad tiksliai ir išsamiai būtų parodytas programų poveikis lyčių lygybei; ragina Komisiją, atsižvelgiant į šios kadencijos pabaigą, tęsti darbą lyčių lygybės srityje ir siūlo kitą kadenciją paskirti už lyčių lygybę atsakingą Komisijos narį; palankiai vertina tai, kad lyčių lygybė ir integravimas yra vienas iš Sąjungos fondų horizontaliųjų principų pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą (DFP) ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę; tačiau ragina Komisiją visapusiškai įgyvendinti Europos Audito Rūmų rekomendacijas, be kita ko, atliekant dabartinės daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūrą ir įgyvendinant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę; ragina Komisiją užtikrinti, kad šioje klasifikacijoje daugiausia dėmesio būtų skiriama tam, kad tiksliai ir išsamiai būtų parodytas visų programų ir fondų poveikis; atsižvelgdamas į tai, pakartoja, kad išsami lyčių aspekto stebėjimo metodika turi apimti ataskaitas apie neigiamą poveikį lyčių lygybei;

5. primygtinai reikalauja, kad moterims ir vyrams būtų suteiktos vienodos galimybės pasinaudoti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone, visų pirma atsižvelgiant į Sąjungos vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumą, siekiantį 13 proc.; primena, kad Komisija atliko tik išankstinį valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimą, iš kurio matyti, kad kai kurios valstybės narės neturėjo jokių priemonių, konkrečiai skirtų lyčių lygybei; todėl pabrėžia duomenų rinkimo reikalavimų svarbą, kad būtų galima sistemingai ir išsamiai rinkti pagal lytį suskirstytus duomenis visose atitinkamose ES politikos srityse; primygtinai ragina Komisiją šiam aspektui teikti pirmenybę ir pasinaudoti galimybėmis pagerinti duomenų rinkimo reikalavimus ir rodiklius rengiant naujus teisės aktus ir vykdant peržiūras, pvz., nauja redakcija išdėstant Sąjungos bendrajam biudžetui taikomas finansines taisykles; ragina Komisiją įgyvendinti teigiamą Pirmininkės U. von der Leyen prisiimtą įsipareigojimą skatinti lyčių lygybę formuojant visą politiką ir ragina Komisiją vykdyti savo įsipareigojimus pagal 2020–2025 m. lyčių lygybės strategiją, taip pat pabrėžia, kad reikia nuveikti daug daugiau, nes pagrindiniuose Komisijos pateiktuose klimato,

aplinkos ir ekonomikos pasiūlymuose neatsižvelgiama į lyčių aspektą; pabrėžia, kad praėjusį dešimtmetį prasidėjus ekonomikos ir finansų krizei ekonominė, socialinė, darbo ir lyčių nelygybė valstybėse narėse ir tarp jų apsunkino moterų ir mergaičių gyvenimą; šiuo tikslu primena, kad Europos lyčių lygybės institutas atlieka svarbų vaidmenį lyčių nelygybės masto ir priežasčių ES supratimo ir kovos su ja srityje; todėl ragina padidinti jo biudžetą, darbuotojų skaičių ir nepriklausomumą;

6. pakartoja raginimus numatyti specialią biudžeto eilutę lyčių lygybei, visų pirma atsižvelgiant į programą „Daphne“ ir į tai, kad Sąjunga susiduria su smurto dėl lyties krize; pabrėžia, kad svarbu stiprinti specialią iniciatyvą „Daphne“ didinant jos išteklius, visų pirma, skiriant juos priemonėms, kuriomis kovojama su visų lygmenų ir visų rūšių smurtu dėl lyties prieš moteris ir mergaites ir smurtu šeimoje pagal Reglamento (ES) 2021/692 7 straipsnio 6 dalį, ir tinkamai remti aukas; be to, pabrėžia, kad svarbu naudotis Europos struktūriniais ir investicijų fondais, pvz., „Europos socialiniu fondu +“ (ESF+), siekiant skatinti lyčių lygybę, moterų užimtumą, moterų įgalėjimą, verslumą, lyderystę ir vadovaujamą vaidmenį, taip pat ilgalaikės priežiūros paslaugas; pažymi, kad FEMM komiteto[1] užsakytas tyrimas rodo, kad, ruošiant subsidijų taisykles ir teikiant paramą pagal 55 % tikslo priemonių rinkinį, taip pat formuojant kitų sričių politiką, rengiant programas ir numatant žaliajai pertvarkai skirtą finansavimą, vyrams dažnai teikiama pirmenybė prieš moteris ir marginalizuotas grupes;

7. remdamasis šiuo metu turimais duomenimis, mano, kad galima patvirtinti, jog 2022 finansinių metų ES bendrasis biudžetas įvykdytas.

[1] https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf

PRIEDAS. SUBJEKTAI AR ASMENYS, IŠ KURIŲ NUOMONĖS REFERENTAS GAVO INFORMACIJOS

Nuomonės referentas, prisiimdamas visą atsakomybę, pareiškia, kad negavo informacijos iš jokio subjekto ar asmens, kuris turi būti nurodytas šiame priede pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį.

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

Priėmimo data	24.1.2024
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 23 –: 4 0: 2
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Christine Anderson, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Maria da Graça Carvalho, Margarita de la Pisa Carrión, Gwendoline Delbos-Corfield, Frances Fitzgerald, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Andżelika Anna Możdżanowska, Johan Nissinen, Carina Ohlsson, Sandra Pereira, Samira Rafaela, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Sylwia Spurek, Marco Zullo
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Laura Ballarín Cereza, Sylvie Brunet, Marina Kaljurand, Eleni Stavrou
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai (209 straipsnio 7 dalis)	Milan Brglez, Rainer Wieland

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

23	+
PPE	Maria da Graça Carvalho, Frances Fitzgerald, Arba Kokalari, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Eleni Stavrou, Rainer Wieland
Renew	Sylvie Brunet, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos, Marco Zullo
S&D	Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Marina Kaljurand, Carina Ohlsson, Evelyn Regner
The Left	Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek

4	-
ECR	Johan Nissinen, Margarita de la Pisa Carrión
ID	Christine Anderson, Maria Veronica Rossi

2	0
ECR	Andżelika Anna Możdżanowska
NI	Lívia Járóka

Sutartiniai ženklai:
+ : už
- : prieš
0 : susilaikė